

Mijn reactie op het persbericht van de gemeente d.d.

Ik heb dit overigens niet naar het college gezonden, maar telefonisch besproken met Toine v.d. Ven en verder besloten het raadsadvies af te wachten en mijn reactie zo nodig daarin te verwerken.

De reactie is ingevoegd in de tekst van het persbericht.

Het interim bestuur van Stichting Theater de Speeldoos heeft het college van burgemeester en wethouders een rapport gepresenteerd over de stand van zaken van het theater in Vught. Dit rapport bevat de conclusies van het onderzoek van het bestuur van De Speeldoos naar de activiteiten, het gebouw en de exploitatie.

Het college dankt het bestuur voor de inspanning, maar schrikt tevens van de conclusies. Zo blijkt het theater er veel slechter voor te staan dan altijd is beweerd. Theater De Speeldoos kan zelfs elk moment failliet gaan.

Om de continuïteit voor de amateurkunst en buitenschoolse cultuureducatie te waarborgen, wil het college binnen twee weken met een voorstel komen over de toekomst van De Speeldoos.

De bewering dat de Speeldoos failliet dreigde te gaan is technisch onjuist. De grootste schuldeiser was de Speeldoos zelf. Zij had een vordering op StarsonStage van zo'n € 295K. Die middelen waren bij StarsonStage niet meer aanwezig. Omdat die vordering niet tot uitkering kwam, raakte de Speeldoos zelf in liquiditeitsproblemen. Als de gemeente niet te hulp zou komen, was de uiterste consequentie dat de activiteiten zouden stoppen. Het pand van de Speeldoos is echter eigendom van de stichting. De geschatte waarde bedraagt € 2,5 mln. Er waren dus andere mogelijkheden om tot een oplossing te komen. Door de onduidelijkheid over de toekomst van de Speeldoos echter, was geen bank echter bereid hierin mee te bewegen.

Het rapport laat zien dat er dat er een grote onderhoudsachterstand is van het gebouw. Het college schrikt van de ernst van deze achterstand. Een onafhankelijke vastgoedadviseur rapporteert dat er een renovatie van minimaal 4,3 miljoen euro nodig is. Voor dit onderhoud blijkt alleen op papier te zijn gereserveerd. In de praktijk is er echter geen euro voor beschikbaar bij De Speeldoos.

Het klopt dat er achterstallig onderhoud is. De urgente zaken omvatten een bedrag van € 275K. Daarnaast zou er nog zo'n € 650K aan gereserveerde onderhoudsreserve moeten zijn. Die is er niet omdat met dat geld andere tekorten in de exploitatie zijn gedicht. Dat valt zeker niet goed te praten, maar het geeft wel een ander beeld dan het persbericht suggereert. Het rapport waarop de € 4,3 mln is gebaseerd heeft het over een totale renovatie. Het is ook niet vreemd dat voor een gebouw van 42 jaar oud, een aantal forse ingrepen noodzakelijk is om het weer voor 30 jaar toekomst bestendig te maken. Normaal gesproken zou een bedrijf hiervoor bestemmingsreserves opbouwen die jaarlijks worden gedoteerd, zodat aan het eind van de economische levensduur van een voorziening de middelen beschikbaar zijn om de vervanging uit te voeren.

Voor de meeste culturele organisaties geldt dat het opbouwen van financiële reserves voor groot onderhoud/vervanging alleen kan als de afschrijvingsbedragen onderdeel zijn van de subsidie. Dit is de situatie van de Speeldoos slechts gedeeltelijk het geval. Overigens doen heel veel gemeenten dit niet en financiert de gemeente de investering op het moment dat dit noodzakelijk is.

Het onderzoek bevestigt wederom dat professioneel theater zonder subsidie niet mogelijk is. Dit is juist maar

Er is vastgesteld dat de amateurkunst voor een aanzienlijk lager bedrag had kunnen worden gefinancierd dan waar subsidie voor is verleend. De nieuwe berekeningen laten zien dat er voor de exploitatie 150.000 euro per jaar minder nodig is.

.... de conclusie die het college in het verlengde hiervan trekt is slechts gedeeltelijk juist. De subsidieovereenkomst schrijft nauwkeurig voor welke diensten de Speeldoos moet leveren voor welke vereniging. Daaraan zijn bedragen gekoppeld. Conform eigen berekening van de gemeente komt het totaal van die bedragen, samen met een aantal indirecte kosten, uit op € 358K.

Dat de begroting van de beheerstichting sluit met een positief resultaat van € 155K wordt mede veroorzaakt door de inkomsten uit commerciële activiteiten. Deze worden ontwikkeld in het kader van cultureel ondernemerschap, maar zijn geen onderdeel van de opdracht die aan de Speeldoos is verstrekt en maakt derhalve geen deel uit van de subsidieovereenkomst.

Hier ligt ook de basis voor alle problemen die zijn ontstaan. Aan de voorkant is kennelijk nooit het gesprek gevoerd, waar de opbrengsten uit commerciële activiteiten naar toe moeten gaan. In mindering brengen op de subsidie, of aanwenden voor andere activiteiten? Vanaf 2005 heeft de speeldoos deze opbrengsten ingezet t.b.v. professioneel theater. Tot voor kort heeft de gemeente die gedragslijn geaccepteerd.

Het bevestigt de eerdere constatering van het college dat er tegen de subsidievoorwaarden in wel degelijk subsidiegeld is besteed aan professionele kunsten. In 2007 heeft de Raad van State de gemeente al in het gelijk gesteld op het punt van de subsidie. Het theater had zijn exploitatie daarop moeten aanpassen.

Het klopt dat er subsidiemiddelen naar professioneel theater moeten zijn gegaan. Maar dat bedraagt geen € 155K. In 2018 en de jaren daarvoor werkten de medewerkers die aan professioneel theater gerelateerd zijn (met name marketing, kaartverkoop, theatertechniek) ook ten behoeve van StarsonStage en de amateurverenigingen. Hun kosten werden naar rato van de activiteiten verdeeld over de drie onderdelen. Als ook de opbrengst uit commerciële activiteiten hieraan worden toegevoegd, dan ging het nog om aanzienlijk minder onttrekking aan subsidie. (Tussen de € 30K en € 50K)

Tevens is het college geschrokken van de loonstructuur aan de theatertop.

Deze toevoeging siert het college niet. Het grenst aan schending van privacy.

Ook bijzonder zorgwekkend vindt het college de schuld van Stichting StarsOnStage aan Stichting Theater De Speeldoos. Deze schuld, bijna € 300.000, ontstond door het te lang 'op de oude voet' doorgaan van de cultuureducatie, terwijl – op grond van het geldende subsidiebeleid – StarsOnStage inmiddels aanzienlijk minder subsidie ontving. Aan het gemeentelijk verzoek om de activiteiten op het beperkter budget af te stemmen, hebben bestuur en directie van De Speeldoos nooit gehoor gegeven. Een keuze, waarvoor nu de rekening wordt gepresenteerd.

Hier valt veel over te zeggen. Natuurlijk had het bestuur met de gemeente aan tafel moeten gaan om te bepalen wat er niet meer kon als gevolg van de dalende subsidie. Die afname was echter ook wel grof. Van € 295K naar € 105,5K in drie jaar. Een daling van 65%, zonder dat er inhoudelijk aanleiding toe was. De belangstelling voor lessen bij StarsonStage bleef namelijk onverminderd groot. De gemeente moet begrijpen dat het afbouwen van een goedlopende en gewaardeerde activiteit moeilijk is. Vooral niet als de beschikkingen daarover vlak voor of zelfs in de lopende activiteiten periode worden uitgebracht. Er zou tenminste overleg over een redelijke afbouwperiode moeten zijn geweest.

Als "veroorzaker" van het probleem en zijnde de partij met de grootste speelsterkte, had van de gemeente verwacht mogen worden dat zij de organisatie bij de hand zou nemen om tot een oplossing te komen. Ik vrees echter dat de verhoudingen op dat moment al te ver heen waren.

Tenslotte laat het onderzoek ook zien dat de liquiditeitsprognose bijzonder ernstig is. Wordt er in april geen extra subsidie verstrekt aan Stichting Theater de Speeldoos, dan is een direct faillissement zelfs onafwendbaar. Daarmee zouden alle verenigingen, leerlingen en docenten op straat komen te staan. Met deze extra subsidie is een bedrag van meer dan 300.000 euro gemoeid.

De extra subsidie is niet ten behoeve van de Speeldoos, maar voor StarsonStage. Met dit bedrag kunnen zij hun rekening aan de Speeldoos betalen en is het liquiditeitsproblemen afgewend tot de nieuwe situatie duidelijk is. Mede omdat de gemeente zelf een nadrukkelijk rol heeft gespeeld in het ontstaan van deze situatie, zou het hen sieren ook bij te dragen in de oplossing hiervan.

Vanwege de ernst van de situatie, en om een faillissement te voorkomen, wil het college nog in april een voorstel over de toekomst van De Speeldoos aan de gemeenteraad voorleggen. Aan de raad zal worden gevraagd een extra raadsvergadering uit te roepen om hierover te besluiten. Boven alles, wil het college snel duidelijkheid en continuïteit scheppen, vooral voor de beoefenaars van amateurkunst en buitenschoolse cultuureducatie in Vught.

In december 2018 heeft de voltallige gemeenteraad het vertrouwen in het oude bestuur en directeur van Theater de Speeldoos opgezegd. Daarop is het bestuur afgetreden. De Speeldoos heeft het gemeentebestuur vervolgens gevraagd om kandidaten te zoeken om een nieuw bestuur te vormen. Het college heeft daarop drie kandidaten aangezocht met expertise op het gebied van theater, juridische vraagstukken en bedrijfsvoering. Zij vormen het huidige interim-bestuur. Daarbij is het verzoek gedaan om een 'foto' te maken van de situatie van De Speeldoos om tot realistische keuzes voor de toekomst te komen. Deze 'foto' bevestigt het eerste beeld dat de interim-directeur, die Theater de Speeldoos vorig jaar benoemde, heeft geschetst en heeft dit beeld verder aangescherpt en gecompleteerd.